Vigh György:
A honlapkészítés buktatói

1999. óta közel háromszorosára növekedett az Internet-előfizetések száma Magyarországon. Ráadásul az Internet-előfizetések többsége bizonyos méretű tárhelyekkel is párosul, ami lehetővé teszi honlapok készítését. A számítástechnikai magazinok CD-mellékletein találkozhatunk olyan free- vagy shareware HTML-szerkesztő programokkal, amelyekkel látszólag gyerekjáték a honlap-készítés. Talán ezen eredményeknek is köszönhetően egyre többen vállalkoznak honlap készítésére. Ezeknek a minősége azonban általában nem megfelelő.

A több éves böngészés során összegyűjtött tapasztalatok alapján próbálom meg bemutatni azokat a hibákat, amelyek egy-egy honlap „élvezetét" elronthatják.

1. Oldalak közötti kapcsolatrendszer

Sokat tanulhatunk abból, ha kritikusan megfigyeljük mások elkészült oldalait, azok hibáival együtt. Gyakran találkozhatunk olyan oldalakkal, amelyek menüpontjaira, kapcsolódási pontjaira (linkjeire) kattintva sehova sem jutunk. Két oka lehet ennek. Az egyik, hogy hibás a hivatkozás. Ez figyelmetlen tesztelésnek köszönhető általában. A másik, hogy már aktualitását vesztette az adott oldal, és levételre került a szerverről, és elfeledkeztek a hivatkozás megszüntetéséről. Általában ez utóbbi példa a jellemző.

A tanulság, hogy mindig – különösen honlapunk módosításakor – figyeljünk oda az oldalak közötti „közlekedésre", a navigációra.

2. Színek jelentősége

A rossz színválasztás (betű és háttér kontrasztja) megnehezítheti a szöveg olvasását. Ez könnyen összezavarhatja a honlap olvasóját. Célszerű ezért többféle kijelzővel (display) ellenőrizni, mivel egy monitor képernyője és egy notebook TFT, DSTN, stb. kijelzője jelentősen eltérhet egymástól. A rosszul kiválasztott színek az üzeneteket is tévesen közvetíthetik. Egy konkrét példa a rossz színválasztásra (háttérnek), illetve szegényes kivitelre a Gábor Dénes életművét bemutató, egyébként gazdag tartalommal bíró CD-t ismertető weboldal, a http://www.info.omikk.bme.hu/tudomany/gaborden/index.htm URL-en.

3. Magyar helyesírás

Az nyilvánvaló, hogy alaposan ellenőrizni szükséges a kitett szöveg helyesírását. Viszont a kész oldalak közötti lépegetéskor megfigyelhetjük, hogy milyen gyakran előfordul, hogy az „ő" helyett „õ" vagy „ű" helyett „û" jelenik meg. Ezek oka a nem megfelelő karakterkészletre vonatkozó szabvány kiválasztása.

Sajnos a Windows-1250 vagy a Windows-1252 nemzetközi (így magyar betűkészletet is tartalmazó) Windows-kódlap támogatottsága más platformokon nem garantált. Ezért célszerű helyettük az ISO-8859-2 szabványú karakterkódolást használni.

4. Tömör szöveg

Az is rosszul hat, ha egy sorkizárt szöveg szavai között óriási szóközök tátonganak. A szöveg sorkizárt (justify) tördelése mellett javaslom alkalmazni a feltételes, illetve az ún. puha elválasztást (), elsősorban magyar nyelvű szövegek esetében. Így kellő tömörség érhető el.

Előfordulhat ugyan a puha elválasztás () alkalmazásánál, hogy a régebbi verziószámú böngésző ott is megjeleníti az elválasztó jeleket, ahol nem kellene, (vagyis minden esetben).

Az Internet Explorer, a Netscape és az Opera böngészők jelenlegi forgalomban lévő verziói már vagy helyesen, vagy figyelmen kívül hagyva (nem megbontva a honlap egységét) „kezelik" a puha elválasztást.

5. JavaScriptek, Java appletek

Figyeljünk oda arra is, hogy jól működnek-e a JavaScriptek, az appletek, a linkek, illetve minden odakerült-e, ahová szerettük volna.
Több számítógépen is próbáljuk ki a honlap megjelenését. Nálam előfordult olyan eset, amikor egy számítógépen nem jelentek meg a beépített appletek. Az volt az oka, hogy az adott számítógépen a böngészőben nem volt aktivizálva a "Virtuális gép" funkció.

6. Piros „x" szindróma

Gyakran találkozni olyan honlappal, amelyen a képek helyett egy keretezett piros „x" jelenik meg, azaz így jelzi, hogy a „csatolt" kép nem jeleníthető meg. Ilyenkor először érdemes megnézni a böngészőben, hogy a képek megjelenítése (pl.: Internet Options -> Advanced -> Multimedia -> Show pictures) engedélyezve van-e. Amennyiben igen, akkor érdemes tovább nyomozni.

Előfordulhat, hogy hiányzik egy plug-in (pl.: Flash Player, Shockwave Player, stb.) vagy nincs engedélyezve a cookies (sütik) használata.

Ugyanez a jelenség lép fel, ha a képek, ábrák, rajzok elérési útvonala nem megfelelően van beállítva. Mindig relatív csatolást, pl.: ../kepek/halak.jpg, nem pedig abszolút, pl: file:///C|/halak/kepek/halak.jpg hivatkozást érdemes alkalmazni.

Például egy valós, azóta már javított hivatkozás:
Rossz csatolás: file:///D|/InterWare/garden/ttujaapont.gif
Helyes csatolás: http://www.tuja.hu/garden/ttujaapont.gif

7. Filmszekvenciák

Honlapokon időnként megjelenítenek emlékezetes filmrészleteket (pl.: nyári élményeket). Ezek a digitalizált filmszekvenciák sokszor zsugorítva, szabad szemmel alig láthatóan jelennek meg egyes böngészőkön.

Egy megoldás – a sok közül – Internet Explorerre:

```
<p ALIGN="center"><IMG DYNSRC="../video/nyar.avi" START=MouseOver
autoplay="FALSE" LOOP="FALSE" border="4" width="32" height="32"></p>
```

A fenti példa orvosolja a képzsugor-probléma megszűnését, és ez esetben a filmrészlet lejátszása akkor indul el, ha az egér mutatóját egy pillanatra ráhúzzuk a képre.

8. Képek optimalizálása

Több olyan honlappal találkoztam, amely fényképalbumnak is beillik. A sok-sok felvétel eredménye a lassú letöltődés. A képek optimalizálásával, ami a méretek csökkenését eredményezi, gyorsítható a letöltés. Jelentős eredmény (akár 50 %-os méretcsökkenés is) érhető el egy-egy 15 vagy 30 nap próbaidőre letölthető programmal, pl.: a Smart Saver Pro-val (http://www.ulead.com) vagy a xat.com Image Optimizer programmal, amely a következő URL-ről érhető el:
http://www.xat.com/internet_technology/download.html.

9. Cascading Style Sheets (CSS)

A honlapok tesztelése során találkoztam azzal a jelenséggel, hogy egyes betűk, szavak nagyobb méretben íródtak ki a képernyőre. Ezek kivédésére javaslom a stíluslapok használatát. Megítélésem szerint CSS nélkül ma már nem készülhet egy jól strukturált honlap. Ezt azért merem kijelenteni, mert az utóbbi időben felgyorsult a web szabványosítása.

Egy példa a leírt problémára:

```
<style type="text/css">
<!--
body {font-size: 24px; font-weight: bold; font-family: Times New Roman; text-align: justify; color: #CCFFCC}
h1  {font-size: 32px; font-weight: bold; font-family: Times New Roman; text-align: center; color: #66FFCC}
h2  {font-size: 32px;  font-weight: normal; font-family: Times New Roman; text-align: center; color: #66FFCC}
->>
</style>
```

Az egységes arculatot szem előtt tartva és tovább takarékoskodva a bájtokkal javaslom a stílusleírás külön fájlban helyezését. Ebben az esetben csak hivatkozni kell rá az alábbi módon:

```
<link href="stilusom.css" rel=stylesheet type=text/css>
```

10. Utolsó módosítás

Életszerűvé tehető az oldal, ha a látogatók ellenőrizhetik, hogy mennyire karbantartott az oldal. Ezért javaslom az utolsó módosítás, frissítés dátumát mindig feltüntetni az oldalon. Érdemes ezt „automatizálni", pl.: az alábbi sorok beszúrásával:

 Utolsó frissítés:
<!-- #BeginDate format:IS1 -->2003-07-30<!-- #EndDate -->

Természetesen a betűtípust, annak méretét az adott honlap stílusához szükséges igazítani.

11. Feltöltés a szerverre

Az eddig leírt tesztelési folyamat amennyiben eredményes volt, tökéletesen működik minden funkció, nem jelenti azt, hogy az egész rendben van.
Például kellemetlen meglepetések érhetnek abból eredően, hogy a Windows-, illetve a Unix-alapú platformok más-más filozófia szerint "gondolkodnak". A Unix megkülönbözteti egymástól a kis- és a nagybetűket, a DOS, a Windows viszont nem.Sőt, amennyiben egy mappa elnevezése nagybetűvel kezdődik, akkor a letöltéskor a Unix operációs rendszer a mappa teljes nevét nagybetűkre generálja. Így az adott hivatkozások, illetve útvonalak és állományok nem találnak egymásra.

Nem szabad használni a file-nevek esetében a magyar karaktereket sem.

Ha a szükséges javításokat, módosításokat elvégeztük, akkor nem marad más hátra, mint feltölteni az elkészült, honlapunk hibamentes oldalait a szerverre, illetve biztos, ami biztos archiválni pl.: egy CD-R-re is.

A tesztelést nem árt folytatni, miután feltöltöttük az oldalakat a szerverre. Amikor látszólag mindennel készen vagyunk, akkor érdemes többféle böngészővel, illetve azok különböző verzióival megnézni oldalainkat. A honlap megtekintését azzal a böngészővel, illetve attól a verziótól érdemes ajánlani a nyitóoldalunkon, amelyikkel már hibátlanul működik.

12. Zárszó

A teljességre nem törekedve próbáltam meg bemutatni, mire vigyázzunk, mire figyeljünk oda, amikor honlap-készítésre szánjuk el magunkat. Bízom abban, és egyben remélem, ezzel az írásommal hozzájárultam ahhoz, hogy minél több hibátlan honlappal találkozzunk az Interneten.

Megjegyzem, hogy a Stefan Münz és Wolfgang Nefzger által írt HTML & Web-Publishing Handbuch – amely szerintem a webdesigner-ek „bibliája" is lehetne – mintegy 1300 oldalon taglalja az általam említett problémákat (PC Magazin, 10/2002., CD-melléklet, PDF), és akkor még meg sem említettem az xml, php, asp, stb. oldalak buktatóit.